

A MŰSZAKI KÖNYVNAPOKRA

Solt Sándor

Mindössze háromszor rendeztünk eddig Magyarországon Műszaki Könyvnapokat, és örömmel lehet megállapítani, hogy az érdeklődés és a vásárlás évről-évre növekedett. Az első Könyvnapok 2,5 millió forintos forgalmával szemben a múlt évi 7 millió forintos forgalom már jelentős eredménynek számít. A siker az összefogás eredménye. A rendezésben résztvevő a műszaki irodalom felhasználásában érdekelt valamennyi állami szerv /ipari tárcák, Művelődésügyi Minisztérium, OMKDK, stb./, a műszaki könyvtárosok pedig, akik a helyzetük magaslatán állnak, a helyi rendezvények szervezői és motorjai. Pontos feladat hárult a sajtóra, különösen az üzemi lapokra, amelyek a múlt évben már a jó ügy mellé állva mozgósították a gyárak dolgozóit. Külön ki kell hangsúlyozni, hogy tavaly elsősorban rendeztünk sikeres műszaki könyvnapokat a szövetkezeti iparban az OKISZ és a Szövetkezeti Hírlap hathatós támogatásának eredményeképpen. Ezek az eredmények - mint látni fogjuk - kevésnek bizonyultak ahhoz, hogy kedvezően befolyásolják műszaki könyvkiadásunk fejlődését.

Most, amikor iparfejlesztésünknek egy újabb fontos szakasza előtt állunk, nem árt egy pillantást vetni műszaki könyvkiadásunk alakulására, helyzetére és várható fejlődésére. Hasznos ez azért is, mert a szakmai felkészítés legfontosabb eszköze a könyv, és most nem a Szovjetunió óriási műszaki irodalmára hivatkozom, hanem nagy nyugati iparvállalatokra, amelyek könyv alakban adják ki azokat a korszerű szakismereteket, amelyek elsajátítását a dolgozóiktól megkövetelik. Így teszik alkalmassá a gyári kollektívát a technikai fejlődés következtében előállt új, igényesebb műszaki feladatok elvégzésére, amely fontos feltétele annak, hogy termékeik a verseny műszaki-gazdasági feltételeinek egyaránt megfeleljenek.

A mi könyvkiadásunk sokrétű feladatai között a legfontosabb, hogy kiadványaink minél közvetlenebbül szolgálják az ipari termelés, az iparfejlesztés célkitűzéseit, és megfelelő gazdag választékot biztosítsanak a termelők rendelkezésére. Ez a követelmény feltételezi a könyvkiadás állandó tartalmi és mennyiségi fejlődését, amely sok tényező egymásra gyakorolt kölcsönhatásától, mint kereslet-kínálat, nyomdakapacitás, papírhelyzet, könyvterjesztés, propaganda, stb. függ. Nézzük meg a Műszaki Könyvkiadó termelésének eddigi alakulását:

Év	Mű	Iv	Példányszám
1957	158	2503	717 411
1958	145	2790	707 637
1959	142	3423	764 200
1960	145	3329	895 800
1961	186	4455	879 600
1962	263	5428	1 631 800
1963	227	4241	1 489 300
1964	200	4830	926 700
1965	219	5014	1 006 460

Mint látható, az ellenforradalmat követő fellendülés hatására 1962-63-ban /1957-hez képest/ megkétszereződött a műszaki könyvtermelés és forgalmazás. És itt álljunk meg egy pillanatra, mert úgy vélem, hogy a fenti számok iparfejlesztésünk szempontjából valami fontosat jeleznek. Éspedig azt, hogy sikerült a dolgozók egy jelentős részének az érdeklődését az ipar-, a technika fejlődése iránt felkelteni, aminek hatására megkétszereződött az olvasóink száma. Elgondolkoztató viszont, hogy az 1964-65-ös években ez az érdeklődés nem növekedett, holott az állami és szövetkezeti iparban foglalkoztatottak között sokan vannak, akik ma még nem, vagy csak elvétve olvasnak szakirodalmat. Vajon mi ennek az oka?

Induljunk ki a Műszaki Kiadó irodalompolitikájából. Az elmúlt években mindenekelőtt a tömegigények és a standard-igények kielégítésére törekedtünk, de súlyt helyeztünk a műszaki fejlesztés szakirodalmi igényeire is. Az előbbi célkitűzést szolgálta többek között az Ipari Szakkönyvtár sorozat kiadása, amelynek eddig megjelent mintegy 130 kötete lényegében minden ágazat szakmunkásainak igényes, korszerű és átfogó technológiát adott. Ennek a bestsellerré fejlődött sorozatnak a köteteit nemcsak a munkások, de technikusok és mérnökök is olvassák. Emellett számos, sokszáz alsó-, közép- és felsőfokú technológiai mű látott napvilágot.

A standard igények kielégítésénél a termelő munkában legjobban felhasználható kézi- és zsebkönyvek tömeges kiadására törekedtünk - ezeknek a száma is messze meghaladja a százat. Közöttük olyan többkötetes, nagy jelentőségű művek jelentek meg, mint a Pattantyus: "Gépész- és villamosmérnökök kézikönyve", a "Bányászati Kézikönyv", "Mérnöki Kézikönyv", "Építőipari Kézikönyv" stb.

Szerzőink zömében hazai szakemberek, mégis évente mintegy hatvan művet fordítunk idegen nyelvekből. Éberrel figyeljük a legújabb műszaki világirodalmat, amelyből elsősorban a műszaki fejlesztés és a termelés közvetlen céljait szolgáló legkorszerűbb műveket választjuk ki.

A világ műszaki előrehaladásáról tájékoztatja a szakembereket az "Új Technika" sorozat eddig megjelent mintegy negyven kötete, nagy sikere van az "Automatizálás", a "Bólyai", a "Kémiai analitika", a "Korrozióvédelem" stb. sorozatoknak.

Az elmúlt nyolc évben - a tankönyveket nem számítva - 1466 művet több mint nyolc millió példányban adtunk ki. Ha tekintetbe vesszük különösen az elmúlt évek műszaki könyvkiadásának mind differenciáltabb tematikai és színvonalbeli gyarapodását, nyugodtan állíthatjuk, ma már a könyvkerekedelem gazdag választékot nyújthat az érdeklődőknek. A témaválasztásra utaló példáimat nem a múltból, hanem a közelgő könyvnapokra megjelenő újdonságokból merítem: Gentile: Tunneldiódák; Hart: Izotópok a mérés- és szabályozástechnikában; Hiriát - Rauskiewitz: A hallotron; Mariner: Bevezetés a mikrohullámok gyakorlatába; Lewiczky: Lakóházak építése előregyártott nagyelemekből; Dr. Lieb - Dr. Schöniger: Szerves félmikro preparátumok; Fóti E.: Elektrontechnológiák; Nagy E.: A laser; Szűcs: Elektromos fényképezés; Veinott: Kis aszinkron motorok; Lewis: Lángforrasztás; Sámsondi-Kiss: Szövetszerkezetes épületek; Osman: Képlékeny hidegalakítás; Palotás: Mérnöki Kézikönyv 5. kötete; Ponomarjov: Szilárdsági számítások 4. kötete; Drabek: Fogaskerékgyártás; Klembala: Gépeszeti berendezések karbantartása; Bergmann-Trieglaff: Fizikai-kémiai alapismeretek; Sárádi: Építőipari vasszerkezeti lakatosmunka; Kolozsváry: Speciális gépjárművek üzemeltetése és karbantartása stb.

A közeljövő újdonságai lesznek: Koenjian: Mikroelektronika; Juran: A minőségellenőrzés kézikönyve; Oehler: Hidraulikus sajtológépek; AEG: Automatika és elektronika; Barun-Bugyinszky: Szerzőgépek automatizálása; Frede: A szabályozástechnika építőelemei; Greguss: Bionika; Beranek: Zajcsökkentés; Hummel: Miniatűr és mikrominiatűr elektronika; Dzsagaoponjan: Rádióaktív izotópok a kémiai folyamatok ellenőrzésében; Kafarov: Az anyagátadás alapjai; Vollmert: Műanyagkémia; Timoshenko-Voinovszky-Krieger: Lemez és héjak elmélete; Reza: Bevezetés az információelméletbe stb.

Új olvasórétegek megnyerése, az olvasótáborunk kibővítése és stabilizálása érdekében a munkások részére az Ipari Szakkönyvtár mellett két új, fontos könyvsorozatot indítunk el az ezévi Műszaki Könyvnapokon. Egyik a "Technológia" című sorozat, amely egy-egy speciális ágazat technológiáját vagy egy-egy új eljárást ismertető egészen korszerű feldolgozásban, kis terjedelemben, zsebben hordozható formátumban. Első kötetei: Bösch: Finomkivágás; Novotny: Csucs nélküli közörülés; Odenhal-Repa: Újdonságok a lemezalakításban; Pliva: Az ellenálláshegesztés automatizálása stb. A másik a "Szakmunkás zsebkönyvek", amelyek egy-egy speciális ágazat legfontosabb tudnivalóit, szakismereteit, adatait közlik röviden, a zsebkönyvek szigorú tömörségével és logikus felépítésében. Ebben a sorozatban a Könyvnapokra csupán egy mű jelenik meg, é.p. Szenczi: Esztergályos.

Bizonyosak vagyunk abban, hogy mindkét sorozat könyvecskéi hasznosságuk és olcsó áraik miatt is kedvelté, keresetté válnak.

A Műszaki Könyvkiadó a szükségletek felmérésében széles társadalmi bázisra támaszkodik /szerkesztőségi tanácsok, gyárok, tervező-

kutatóintézetek, stb./, amely nagy segítséget nyújt a helyes irodalompolitika kialakításában. A példaként említett művek korszerű témákra, jó választékra utalnak, mégis lehetséges, hogy ez a választék nem eléggé vonzó ahhoz, hogy újabb olvasórétegek érdeklődését keltse fel, növelje a keresletet. A könyvigények felkeltésében fontos szerepe van a propagandának és a könyvkereskedelemnek is.

Az Állami Könyvterjesztő Vállalat jelentős eredményeket ért el a műszaki könyvek forgalmazásában elsősorban a szakkönyvesbolt-hálózat bővítésével és erősítésével. De a könyvesboltok hivatászerű kereskedelmi tevékenységét meghaladó, a gyárakban és ipari központokban folytatott könyvterjesztésben a műszaki könyv még háttérbe szorul a könnyen eladható, szórakoztató irodalommal szemben. Ennek megvannak a maga objektív és szubjektív okai, mindenesetre a gyári műszaki könyvterjesztésben még fontos feladatok várnak megoldásra. De fakad ez abból is, hogy az emberek a munkából általában fáradtan érkeznek haza, és otthon elsősorban pihenni, szórakozni kívánnak. A műszaki könyv pedig nem tartozik a könnyű, szórakoztató olvasmányok közé. Sőt, akkor jó, akkor éri el a célját, ha gondolkodásra, tanulásra készíti az olvasóját, a tanulás pedig munka.

Igaz az a megállapítás, hogy az ipar minden művelőjének, munkástól mérnökig egyaránt egyéni érdeke fűződik ahhoz, hogy lépést tartson a fejlődéssel, hogy tanuljon, továbbképezze magát. De vajon az iparban foglalkoztatott dolgozók nagy tömegei eljutottak-e már eddig a felismerésig? És ha igen, veszik-e maguknak a fáradságot a korszerű, új szakismeretek elsajátítására? Nos, erre választ kaphatunk, ha megnézzük a könyvkereskedelmi és könyvtári forgalmazás adatait. Ezek a tapasztalatok rendkívül eltérő képet mutatnak az egyes ágazatok között, sőt ágazaton belül egyes gyárak között is, ami arra utal, hogy minden területen alapvetően meg kell javítani a műszaki propagandát.

Helytelen az a nézet, amely szerint a műszaki irodalom propagálása a könyvkiadó és a könyvkereskedelem kizárólagos feladata. Ez mindenképp az iparnak, a gyáraknak a feladata, amelyek közvetlenül érdekeltek a termelés fejlesztésében és korszerűsítésében. A műszaki irodalom széleskörű elterjedése és felhasználása az ágazat, a termelőegység általános műszaki színvonalát emeli, a dolgozók speciális szakismereteit bővíti.

A Műszaki Kiadó nagy jelentőséget tulajdonít a műszaki irodalom propagálásának, ezért hozta létre a MTESZ-szel kooperálva a Műszaki Könyvklubot. Ebben az Állami Könyvterjesztő is jelentős feladatokat vállalt. Sokat teszünk a Műszaki Könyvklub fejlesztéséért, hogy mind több tíz- és tizezer ember között fejthessünk ki aktív és állandó szakirodalmi tájékoztatást. De ez a propagandalehetőségeknek csak egyik módja. Nem elég általános, nem jut el az iparban foglalkoztatott másfél-kétmillió emberhez. Márpedig egész ipari fejlődésünk az általános műszaki színvonal emelkedésének a függvénye. Olyan korban élünk, amikor minden nap valami újat hoz a technikában, amikor világméretű verseny folyik nemcsak országok, hanem gyárak és termékek között is, és amelyben a termelők nem mellőzhetik a legújabb eredményeket és tapasztalatokat. Ez a verseny a résztvevők

szellemi vetélkedésévé fejlődött, amelyben a szakmai "felkészültség" helyett állandó és folyamatos felkészüléssel lehet csak versenyben maradni, vagy előreugrani. Es ez a teljes gárdára vonatkozik, nemcsak a műszakiakra, hanem a munkásokra is.

Műszaki könyvkiadásunk további fejlesztését - mint ez a fenti adatokból látható - a kereslet egyelőre nem indokolja. Éppen ezért a jövő évi termelésünk is a jelenlegi szinten fog maradni.

Ugy gondolom, hogy az elkövetkező időszak jelentős iparfejlesztési célkitűzései feltételezik az általános műszaki színvonal lényeges emelkedését. Minél korszerűbb technikát alkalmazunk, annál korszerűbb szakismereteket követel az művelőtől, és nyilvánvaló, hogy ezeknek az alapos, mélyreható elsajátítása csak a szakirodalomból lehetséges.

Ahhoz, hogy az iparban foglalkoztatott dolgozók nagy tömegeit felkészítsük ezeknek a megnövekedett műszaki feladatoknak az elvégzésére, széleskörű és állandó jellegű propagandát kell kifejteni minden gyárban, minden műhelyben a szakmai továbbképzés, a szakirodalom tanulmányozása érdekében. Ebben a legfontosabb feladat az ipar, a gyárak, a műhelyek vezetőire hárul, hiszen csakis nekik van lehetőségük olyan hatékony propagandát kifejteni, amely gyakorlatilag minden dolgozóhoz eljut. A sikeres propaganda hatására ismét növekedni fog a szakirodalom iránti kereslet, amelynek eredményeként újabb és újabb termékekkel tud a könyvkiadás a termelés segítségére sietni.

Ezt a célt szolgálja egyébként az október 16-tól november 5-ig tartó műszaki Könyvnapok is, amelyeket a gyárakban, termelők körében rendezzük. Sikerre csak ott lehet számítani, ahol a gyárak vezetői felkarolják és segítik a könyvnap rendezvényeket, ahol elfogadják azt a tételt, amely szerint az elsősorban az ő érdekeiket szolgálja.

A Kiadó szerzői és szerkesztői a könyvnapokon számos gyárba fognak ellátogatni, hogy megismerjék az olvasók véleményét és igényeit.

Már most felkérem olvasóinkat, hogy ezeken a találkozásokon őszintén mondják el, hogy az elolvasott könyvek megfeleltek-e a várakozásuknak, mi az ami jó vagy rossz, mit hiányolnak azokból, alkalmasak-e könyveink a korszerű szakismeretek elsajátítására és bővítésére, mire lenne még szükségük.

Az olvasók véleményéből az is lemérhető, hogy pl. az egyes ága-
zatok szakmunkásai részére kiadott művek elég igényesek-e, vagy nem
tul magas színvonalúak-e?

A tárgyilagos, őszinte vélemények és javaslatok segítik a műszaki könyvkiadást abban is, hogy könyvei jobban igazodjanak a termelés és a termelők igényeihez.

Az olvasók egyéni, a műhely- vagy a gyári kollektiva igényeiből megtudhatjuk azt is, hogy milyen könyvekkel tudnánk a munkájukat leg-
hatékonyabban segíteni. A Műszaki Könyvnapoknak tehát a rendelkezés-

re álló gazdag műszaki irodalom elterjesztésén túl ilyen - nem kevésbé fontos - szerepük is van.

.....□.....

SOLT,S.: Technical Book Exhibition Days

Survey of the results achieved so far in the field of technical book publication in Hungary. The present state of this activity and problems of its development. Author points at the ends before the publishing services, distribution agencies, national organizations and companies concerned in the utilization of technical literature. Reference is being made to the author-reader and publisher-reader meetings organized within the Book Days the discussions of which may exert a favourable influence on the further development of the technical literature level as well as on the more accurate survey of requirements.

— 0 —
0

SOLT,S.: Zum Anlass der Technischen Büchertage

Auswertung der in Ungarn in der Veröffentlichung von technischen Büchern bisher erreichten Ergebnisse. Die gegenwärtige Lage und die Probleme der weiteren Entwicklung. Es werden die Aufgaben der Verlage, des Buchvertriebs und der an der Benützung von technischen Büchern interessierten Staatsorgane und Unternehmen besprochen. Es wird darauf hingewiesen, dass die Anlässlich der Büchertage stattfindenden Verfasser-Lesertreffen und Verleger-Lesertreffen durch die dort geführten Besprechungen die Hebung des Niveaus der technischen Schrifttums sowie die genauere Ermessung der Bedürfnisse sehr günstig beeinflussen.

— § —

Шолт Ш. : К Дням технической книги

Статья обсуждает результаты, достигнутые до сих пор венгерским книгоиздательством в отношении технических книг, настоящее положение и проблемы развития в области книгоиздательства. Указывается на те задачи, которые ждут решений в области книгоиздательства, распространения книг, а также в работе государственных органов и предприятий, заинтересованных в использовании технических книг. Упоминается о встречах авторов и издателей с читателями, проводимых во время Дней книги. Дискуссии проводимые во время этих встреч, могут оказать благотворное влияние на дальнейшее повышение уровня технической литературы, и способствуют более точному определению потребностей.

!!!!!!